С Т А Н О В И Щ Е

от проф. Веселин Христов Цанков, д.н.

Юридически факултет на ВСУ „Черноризец Храбър“

на **Дисертационен труд**,

представен от Ернар Ерболатуй Ерболатов,

на тема: „Правно регулиране на личните данни в страните на Общността на независимите държави /ОНД/ и Европейския съюз /ЕС/

- сравнително-правно изследване“

професионално направление 3.6. Право

докторска програма

„Международно право и международни отношения“

Научен ръководител:

проф. д-р Емил Георгиев Константинов

Научен консултант:

доц. д-р Серик Кожанович Жетписов

2021 г.

гр. Варна

Представен е дисертационен труд на тема: Правно регулиране на личните данни в страните на Общността на независимите държави/ОНД/ и Европейския съюз /ЕС/- сравнително-правно изследване.

Трудът е в обем от 224 стр. и е структуриран както следва: използвани обозначения и съкращения, увод, три глави с три под раздела, заключение и списък на използваната литература.

Актуалност на труда

Защитата на личните данни е особено актуален и чувствителен въпрос. От 25 май 2018 в ЕС се прилагат нови правила за защита на данните – Общ регламент за защита на личните данни. Считам, че това допринася за усъвършенстване и развитие на правните уредби по тези въпроси в държавите-членки и в институциите на ЕС, а и изобщо. Развитието на международноправната уредба в тази област предполага отделните държави да развиват и усъвършенстват правните уредби и практики в областта на защитата на личните данни.

Всяко лице има право на защита на личните данни. Това включва правото на лицата на защита срещу записване, обработване, прехвърляне и съхраняване на техните лични данни. Практиката в отделните държави е различна и е в процес на развитие и усъвършенстване.

Методология на изследването

От методологична гледна точка основополагащо значение за постигане на научната цел и задачи, поставени в дисертацията, има логиката на изследването, както и сполучливият преглед, анализ и оценката на подходите и решенията. Приложени са метод на научния анализ и синтез, формално-логическият подход, международноправният и сравнителният вътрешноправен анализ.

Съдържание на труда

Глава първа е посветена на теоретико-правната характеристика на института на личните данни. Има три раздела.

След разглеждане на историко-правното развитие на института, очертаване на генезиса на правното регулиране на защита на личните данни в Европа и ОНД, авторът изяснява понятието и видовете лични данни в законодателството и доктрината. Личните данни означават всяка информация, свързана с идентифицирано или подлежащо на идентификация лице съответно физическо лице. За подлежащо на идентифициране лице се смята това лице, което може да бъде идентифицирано, пряко или непряко, по-специално чрез идентификационен номер или един или повече специфични признаци, отнасящи се до неговата физическа, физиологическа, психологическа, умствена, икономическа, културна или социална самоличност. Лични данни, които са станали анонимни по такъв начин, че лицето не е идентифицирано или вече не може да се идентифицира, вече не се считат за лични данни. За да бъдат данните действително анонимизирани, анонимността трябва да бъде необратима. Също така няма значение как се съхраняват данните дали в електронна система, чрез видеонаблюдение или на хартиен носител; във всички случаи личните данни са предмет на изискванията за защита.

В Република Казахстан е създадена нормативна база за изграждане на механизъм за правата на защита на личните данни. Целта на изследването е да се проведе сравнително-правен анализ на правното регулиране на обмена на личните данни в страните на ОНД и ЕС и да се направят обосновани предложения по разработване и усъвършенстване на националното законодателство на Република Казахстан. Научната новост се изразява във факта, че дисертацията е първото проведено комплексно сравнително-правно изследване на основите на правното регулиране на личните данни.

Авторът посочва, че личните данни могат да бъдат класифицирани в три категории: обичайни - могат да се узнаят без специално разрешение; чувствителни - за тяхното използване в закона са предвидени специални механизми за защита и безопасност; особено чувствителни - използването им е разрешено само в изключителни случаи или е забранен.

В Закона на ОНД от 2018г личните данни биват: анкетни, служебни, биометрични лични данни. В съответствие с Директива 95/46/ЕС и Регламент по защита на личните данни се определят категории “ чувствителните данни“. Авторът приема, че на база чуждестранния опит, защитата на личните данни налага ограничаване обема на тяхното използване, както и изменението им да става със съгласието на субекта и засилване режима на охрана. В процеса на формиране на информационното общество постепенно се модернизират способите и методите на разпространение и обмен на информация, както и се променя и структурата на информационното пространство. Този извод на автора следва да бъде споделен.

Глава втора е посветена на правното регулиране на отношенията, свързани с обмена на личните данни. Има три раздела.

Република Казахстан няма правни норми регламентиращи събирането, съхраняването, използването и разпространението на личните данни, както и друга информация, съдържаща информация за частния живот на лицето. Докторантът съзнателно търси източници и прави аналогия с други норми, отнасящи се до правото на неприкосновеност на личния живот, на правото на получаване и разпространяване на информация и т.н., за да изясни по-добре същността на правното регулиране на дискусионните значими въпроси по защита на личните данни. Дисертантът счита, че важно място в правното обезпечаване на информационните процеси, заемат въпросите свързани със събирането, обработка и съхраняване на личните данни, както и тези, свързани с обмена на личните данни в интернет. В Закона за защита на личните данни на Република Казахстан са уредени въпросите по събиране, обработване и гарантиране конфенденциалността на личните данни, но те се нуждаят от конкретизация, доразвитие и усъвършенстване. Подкрепям тази теза на автора. Остават нерегламентирани проблемите относно: съгласието на субекта, изграждане на „понятие база йерархически данни“, изясняване на термините „натрупване“, е „допълване“ и др. В държавата Казахстан няма и орган, който да е аналогичен на държавните структури за защита на личните данни, които са факт в повечето европейски държави.

Глава трета е посветена на механизма на защита на личните данни. Има три раздела.

Задълбочено са изследвани международните стандарти и опит в областта на защита на личните данни. Специално място е отделено на правното регулиране на защитата на личните данни в ЕС в контекста на влиянието им върху практиката на пост - социалистическите страни. Посочено е, че Общият регламент GDPR въвежда множество значителни промени спрямо действащата правна рамка и поставя завишени изисквания към субектите в системата за защита на личните данни, което е причина за неговото прилагане, считано от 25 май 2018 г. Чрез него се разширява териториалният обхват на европейските правила за защита на личните данни и те ще важат и за администратори, които не са установени в ЕС, но обработват лични данни на граждани, които се намират в ЕС. Това ще важи в случаите, когато дейностите по обработване на данни от страна на такива администратори, са свързани с: предлагането на стоки и услуги на физически лица, намиращи се в съюза, независимо дали от субекта на данни се изисква плащане или наблюдение за неговото поведение, доколкото това поведение са проявява в рамките на съюза.

Авторът посочва, че Общият регламент за защита на личните данни въвежда редица задължения за администраторите и обработващи лични данни, някои от които са изцяло нови и непознати в досега действащата правна уредба. Те са в следните насоки обработване на данните в съответствие с принципите за защита на личните данни, заложени в регламента, поддържане на регистър на дейностите по обработване, за които отговаря; уведомяване на надзорния орган и субекта на данни в случай на нарушаване на сигурността на личните данни, както и да документиране на всяко нарушение на сигурността на личните данни, в т. ч. фактите, свързани с нарушението, последиците от него, предприетите действия за справяне с нарушението; извършване на оценка на въздействието върху защитата на данните; провеждане на предварителна консултация с надзорния орган преди обработването, когато оценката на въздействието покаже, че обработването ще породи висок риск, ако съответната структура не предприеме мерки за ограничаване на риска; прилагане на подходящи технически и организационни мерки за осигуряване на сигурност на данните. По нататък авторът сочи конкретни технически и организационни мерки за сигурност, като: криптиране; гарантиране на постоянна поверителност, цялостност, наличност и устойчивост на системите и услугите за обработване; своевременно възстановяване на наличността и достъпа до личните данни в случай на физически или технически инцидент; редовно изпитване, преценяване и оценка на ефективността на техническите и организационните мерки. сътрудничество с надзорния орган за защита на личните данни при изпълнение на задълженията, произтичащи то регламента. Субектът на данни (физическото лице, за което се отнасят данните) има право на информираност; на достъп до собствените си лични данни; на коригиране (ако данните са неточни); на изтриване на личните данни (правото „да бъдеш забравен“); на възражение спрямо обработването на негови лични данни; право на защита по съдебен или административен ред, в случай че правата на субекта на данни са били нарушени.

Авторът приема че за децата трябва да се полага специална защита на личните данни, тъй като те не познават достатъчно добре съответните рискове, заплахи и евентуални неблагоприятни последици от неправомерното обработване на данни, както и своите права. Тази специална защита следва да се прилага по-специално за използването на лични данни на деца за целите на маркетинга или за създаване на личностни или потребителски профили и събирането на лични данни по отношение на

деца при ползване на услуги, предоставяни пряко на деца. Когато обработването е насочено към дете, всяка информация и комуникация следва да се предоставя с ясни и недвусмислени формулировки, които да бъдат лесноразбираеми за детето.

Очертани са и са направени предложения за повишаване ефективността на законодателството на Република Казахстан в сферата на защита на личните данни.

Заключение

Считам, че по тема, обем, структура, съдържателна част и използвани източници, предложеният труд „Правно регулиране на личните данни в страните на ОНД и ЕС-сравнително-правно изследване“, отговаря на изискванията на ЗРАСРБ ПП и на актовете на ВСУ.

Приемам, че предложеният дисертационен труд за присъждане на образователната и научна степен „доктор“:

- притежава белезите на прецизен, научно – издържан, самостоятелен труд, който е дело на автора;

- съществено са обогатени съществуващите знания по въпроса, като са направени обосновани предложения за подобряване на политиката, правната уредба и практика по въпросите на защитата на личните данни;

- авторефератът е коректно изготвен и вярно и точно отразява съществените моменти и постижения в дисертационния труд;

- направени са необходимите публикации по темата на доктората.

Препоръчвам по-активно участие в публичния живот чрез публикации по темата и други форми на изява, тъй като авторът познава материята, има отношение и позиция по проблемните области.

Убедено предлагам на научно жури

да присъди научната и образователна степен „доктор по право“

на Ербалатов Ернар Ерболатулуй, автор на труда „Правно регулиране на личните данни в страните на ОНД и ЕС-сравнително-правно изследване“.

22.04.2021

проф. В. Цанков д.н.